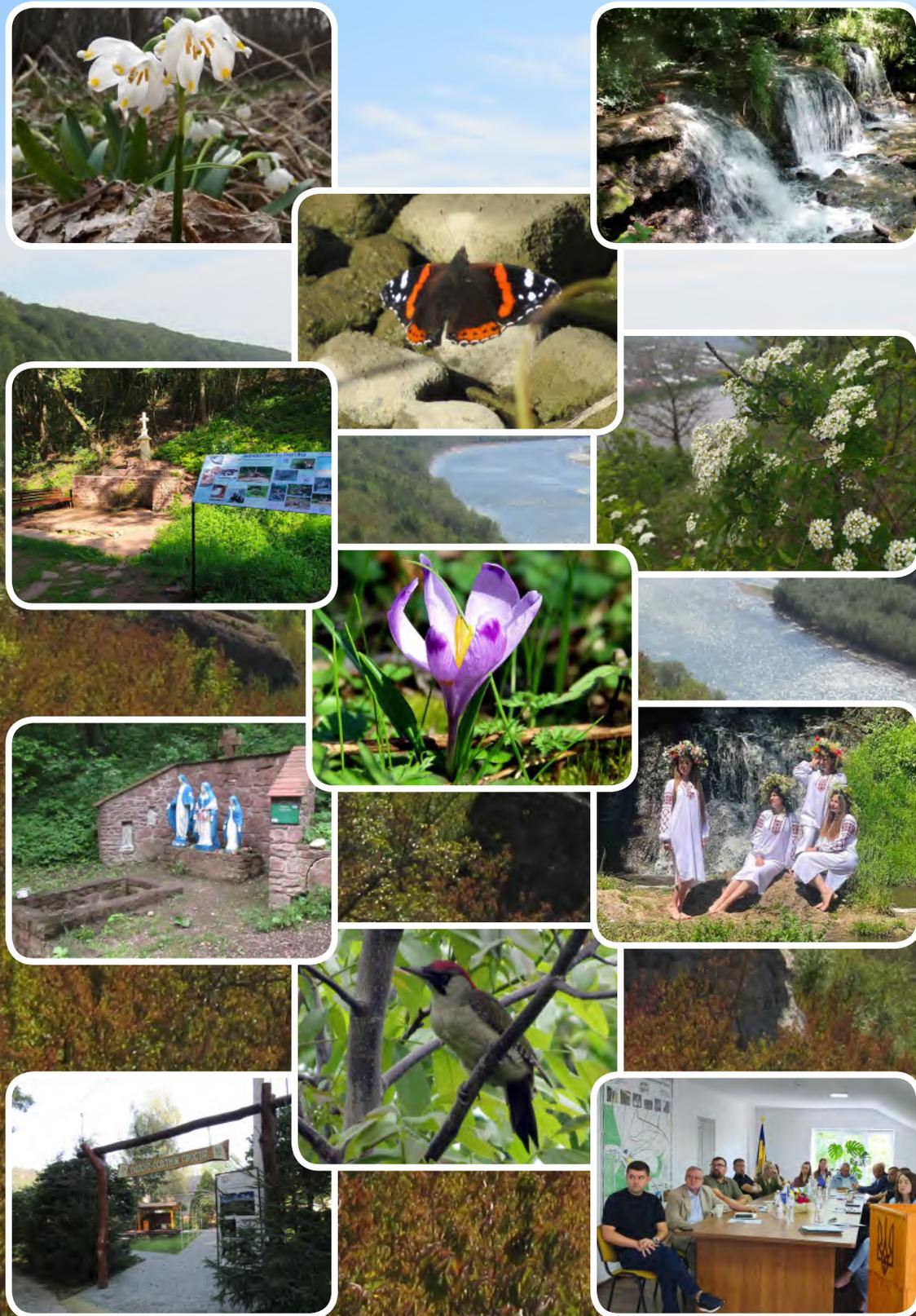

НАУКОВІ ЗАСАДИ ПРИРОДООХОРОННОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОСИСТЕМ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я

15-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ
«ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН»

11 ВЕРЕСНЯ 2025 Р.
М. ЗАЛІЩИКИ

**НАУКОВІ ЗАСАДИ
ПРИРОДООХОРОННОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОСИСТЕМ
КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я**

**SCIENTIFIC PRINCIPLES
OF CONSERVATION MANAGEMENT OF ECOSYSTEMS
IN THE DNISTER CANYON AREA**

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН»
ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЇ КАРПАТ НАН УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВП НУБІП УКРАЇНИ «ЗАЛІЩИЦЬКИЙ АГРАРНИЙ КОЛЕДЖ ім. Є. ХРАПЛИВОГО»
ІНСТИТУТ БІОЛОГІЇ, ХІМІЇ ТА БІОРЕСУРСІВ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

НАУКОВІ ЗАСАДИ ПРИРОДООХОРОННОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОСИСТЕМ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я

Матеріали Четвертої міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 15-річчю створення Національного природного парку
«Дністровський каньйон»

11 вересня 2025 року
м. Заліщики, Тернопільська область, УКРАЇНА

Наукові редактори
Н. М. Сичак, О. К. Вікирчак

MINISTRY OF ECONOMY, ENVIRONMENTAL AND AGRICULTURE OF UKRAINE
DNISTER CANYON NATIONAL PARK
INSTITUTE OF ECOLOGY OF THE CARPATHIANS,
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
VOLODYMYR HNATYUK TERNOPII NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF ECOLOGY AND NATURAL RESOURCES
OF THE TERNOPII REGIONAL STATE ADMINISTRATION
EUGEN KHRAPLYVY ZALISHCHYKY AGRICULTURAL COLLEGE
INSTITUTE OF BIOLOGY, CHEMISTRY AND BIORESOURCES
OF YURIY FEDKOVYCH CHERNIVTSI NATIONAL UNIVERSITY

**SCIENTIFIC PRINCIPLES
OF CONSERVATION MANAGEMENT
OF ECOSYSTEMS IN THE DNISTER CANYON AREA**

**Proceedings of the Fourth International Scientific and Practical Conference
dedicated to the 15th anniversary
of the Dnister Canyon National Park**

11 September 2025
Zalishchyky, Ternopil Region, UKRAINE

Edited by
N. N. Sytschak, O. K. Vikyrchak

Голова редакційної колегії:

О. К. Вікирчак, начальник науково-дослідного відділу Національного природного парку «Дністровський каньйон»

Члени редакційної колегії:

С. Б. Миронюк (Національний природний парк «Дністровський каньйон»); д. г. н., професор **Л. П. Царик** (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка); к. б. н., с. н. с. **О. О. Кагало** (Інститут екології Карпат НАН України); к. б. н., ст. дослідник **Н. М. Сичак** (Інститут екології Карпат НАН України); **Б. С. Павлюк** (ВП НУБіП України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого»); д. б. н., професор **І. І. Чорней** (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича); д. г. н., професор **Б. Т. Рідуш** (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича); **І. О. П'ятківський** (Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА); **П. М. Площанський** (Національний природний парк «Дністровський каньйон»); **Т. П. Микитюк** (Національний природний парк «Дністровський каньйон»)

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Національного природного парку «Дністровський каньйон»
(протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.)*

Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем Каньйонного Н34 Придністер'я : збірка матеріалів – електронне видання / Матеріали Четвертої міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 15-річчю створ. нац. природ. парку «Дністровський каньйон» (11 вер. 2025 р., м. Заліщики, Тернопільська обл., Україна) / наук. ред. Н. М. Сичак, О. К. Вікирчак; М-во економіки, довкілля та сільського господарства України, нац. природ. парк «Дністровський каньйон» та ін. – Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2025. – 186 с., рис., табл. – Бібліогр. у кінці статей.

ISBN 978-617-8690-40-3

Представлені у збірнику результати досліджень науковців з України відображають загальнотеоретичні, методологічні та практичні проблеми становлення й розвитку заповідної справи, моніторингу біорізноманіття, актуальні питання соціології, екологічної освіти, рекреації та охорони унікальних екосистем Дністровського каньйону.

Для співробітників наукових установ, викладачів і студентів природничих спеціальностей вищих навчальних закладів, учителів географії та біології загальноосвітніх шкіл і краєзнавців.

УДК 502:658(477.8)(478)(063)

Автори повністю відповідають за наукову достовірність, зміст і стиль публікацій. Погляди, висновки й позиції, висловлені у статтях, можуть не збігатися з поглядами, міркуваннями й позиціями редакційної колегії, установ організаторів конференції, Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Войтко П., Загороднюк І.** Знахідки рідкісних та маловідомих хижаків у Волинській області: золотого шакала та дикого kota // *Novitates Theriologicae*. 2022. – 13. – С. 43-46. <https://doi.org/10.53452/nt1322>
2. **Волох А.** Поява шакала в Україні та його сучасне поширення // *Охотник (Мисливець)*, 2003. – № 9. – С. 14-15. [Російська] <http://elar.tsatu.edu.ua> (pdf)
3. **Загороднюк І.** Шакал (*Canis aureus*) в Україні на схід від Дніпра: аналіз даних перших 10 років поширення // *Novitates Theriologicae*. – 2025. – 17. – С. 57-62. <https://doi.org/10.53452/nt17113>
4. **Роженко Н., Волох А.** Золотий шакал (*Canis aureus* L., 1758) як новий вид у фауни України // *Beiträge zur Jagd & Wildforschung*. – 2010. – 35. – С. 237-246.
5. **Zagorodniuk I.** Golden jackal (*Canis aureus*) in Ukraine: modern expansion and status of species // *Proceedings of the National Museum of Natural History*. – 2014. – 12. – P. 100-105.
6. <https://buknews.com.ua/page/u-chernivetskii-oblasti-upershe-za-vsyu-istoriyu-vidstrilialy-dvokh-shakaliv.html>
7. <https://vikna.if.ua/news/167496/view>
8. <https://myslyvets.com.ua/popri-vidstril-19-osobin-na-xmelnichchini-zalishayetsya-22-shakali-i-ce-tilkiti-yakix-oblikovali/>

УДК 594:38

ДО ВИВЧЕННЯ НАЗЕМНИХ МОЛЮСКІВ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я

Н. В. Гураль-Сверлова¹, Т. П. Микитюк²

¹Державний природознавчий музей НАН України, Львів, Україна
sverlova@pip-mollusca.org

²Національний природний парк «Дністровський каньйон», Заліщики, Україна
tanjamukutyk@gmail.com

Gural-Sverlova N. V., Mykytyuk T. P. CONTRIBUTIONS TO THE STUDY OF LAND MOLLUSCS OF THE CANYON TRANSNISTRIA REGION. Recently, 55 species of land molluscs were discovered in the Dnister Canyon National Nature Park and some adjacent areas in the south of the Ternopil region. Five alien species from this list have so far been recorded only in Zalishchyky. Two of them (*Oxychilus draparnaudi*, *Monacha fruticola*) were found for the first time in the Ternopil region.

Докладне дослідження наземної та прісноводної малакофауни Каньйонного Придністер'я, як і багатьох інших територій на заході сучасної України, було розпочато відомим польським малакологом Йозефом Бонковським (Józef Bąkowski) ще у другій половині XIX ст. У 1879 р. у складі Фізіографічної комісії він проїхав уздовж Дністра від Галича до Мельниці-Подільської, обстеживши, зокрема, околиці Устечка, Іване-Золотого, Заліщик, Добрівлян, Касперівців, Городка [2]. Пізніше ці дані увійшли до узагальнюючої фауністичної публікації [3], а зібрані матеріали були представлені в малакологічній колекції Музею ім. Дідушицьких у Львові [4], нині – Державний природознавчий музей НАН України [1].

На жаль, протягом XX ст. не було опубліковано жодної аналогічної роботи, присвяче-

ної наземній малакофауні цієї частини Тернопільської обл. Це робить особливо актуальним уточнення сучасного таксономічного складу наземних молюсків Каньйонного Придністер'я, передусім на територіях, які входять до складу НПП «Дністровський каньйон». Без цього неможливо оцінити можливі зміни регіональної малакофауни протягом XX ст. і на початку XXI ст., спричинені трансформацією природних екосистем, глобальними кліматичними змінами, антропохорією [6] тощо.

Нижче наведено перелік видів, виявлених з вересня 2024 р. по травень 2025 р. в окремих частинах НПП «Дністровський каньйон», а також на деяких прилеглих територіях, зокрема, в адміністративних межах м. Заліщики. Було враховано також деякі фотографії слизняків, зроблені Т. П. Микитюк, а також співробітницею Приазовського НПП Г. І. Микитинець у 2023-2025 рр. та викладені в популярній базі даних громадянської науки iNaturalist. Загалом визначено 55 видів наземних молюсків, з них два антропохорні види (*Oxychilus draparnaudi* та *Monacha fruticola*, див. нижче) вперше виявлено в Тернопільській обл. Зірочками позначено види, зареєстровані на території НПП.

Родина Succineidae: 1. **Succinella oblonga* (Drap.); 2. *Succinea putris (L.); 3. *Oxyloma elegans (Risso);

Родина Cochlicopidae: 4. **Cochlicopa lubrica* (Müll.); 5. **Cochlicopa lubricella* (Porro).

Родина Valloniidae: 6. **Vallonia pulchella* (Müll.).

Родина Pupillidae: 7. *Pupilla muscorum (L.).

Родина Vertiginidae: 8. **Vertigo alpestris* Ald.

Родина Truncatellinidae: 9. **Truncatellina cylindrica* (Fér.).

Родина Enidae: 10. **Merdigera obscura* (Müll.); 11. **Chondrula tridens* (Müll.).

Родина Clausiliidae: 12. **Cochlodina laminata* (Mont.); 13. *Clausilia dubia Drap.; 14. **Laciniaria plicata* (Drap.); 15. *Bulgarica cana (Held); 16. *Balea stabilis (L. Pfr.); 17. *Vestia turgida (Rssm.).

Родина Arionidae: 18. *Arion vulgaris Moquin-Tandon, раніше вказували для України як *A. lusitanicus* Mab. або *A. lusitanicus* s. l.; 19. *Arion fuscus (Müll.), раніше вказували для України як *A. subfuscus* (Drap.); 20. **Arion circumscriptus* John.; 21. *Arion fasciatus (Nils.).

Родина Vitrinidae: 22. **Vitrina pellucida* (Müll.).

Родина Zonitidae: 23. *Vitrea diaphana (Stud.); 24. **Vitrea crystallina* (Müll.); 25. *Aegopinella pura (Ald.); 26. **Aegopinella minor* (Stab.); 27. *Morlina glabra (Fér.), тривалий час відносили до роду *Oxychilus*; 28. **Cellariopsis orientalis* (Cl.), аналогічно до попереднього виду; 29. *Oxychilus draparnaudi* (Beck); 30. **Oxychilus inopinatus* (Ul.).

Родина Gastrododontidae: 31. **Zonitoides nitidus* (Müll.).

Родина Euconulidae: 32. *Euconulus fulvus (Müll.).

Родина Daudebardiidae: 33. **Carpathica calophana* (West.).

Родина Limacidae: 34. *Limax maximus* L.; 35. **Limax cinereoniger* Wolf; 36. **Bielzia coeruleans* (M. Bielz).

Родина Agriolimacidae: 37. **Krynickyllus melanocephalus* Kal.

Родина Bradybaenidae: 38. **Fruticicola fruticum* (Müll.).

Родина Hygromiidae: 39. **Trochulus hispidus* (L.), раніше вказували як *Trichia hispida* (L.); 40. **Helicopsis instabilis* (Rssm.), за іншою системою *H. lunulata* (Kryn.) [5]; 41. *Xerolenta obvia (Menke), синонім *Helicella candicans* (L. Pfr.); 42. **Perforatella bidentata* (Gm.); 43. *Perforatella

dibothrion (Kim.); 44. **Monachoides vicinus* (Rssm.); 45. **Pseudotrachia rubiginosa* (A. Schm.); 46. **Euomphalia strigella* (Drap.); 47. *Monacha fruticola* (Kryn.); 48. *Monacha* cf. *cartusiana* (Müll.), вимагає анатомічного дослідження у зв'язку з присутністю на заході України двох криптичних видів – *M. cartusiana* та *M. claustralis* (Rssm.), які в окремих випадках можуть утворювати спільні поселення [8] та, можливо, гібриди.

Родина Helicidae: 49. **Faustina faustina* (Rssm.); 50. **Arianta arbustorum* (L.); 51. **Isognomostoma isognomostomum* (Schr.), синонім *I. personatum* (Lam.); 52. *Cepaea hortensis* (Müll.); 53. **Caucasotachea vindobonensis* (Fér.), тривалий час відносили до роду *Cepaea*; 54. *Helix lutescens Rssm.; 55. *Helix thessalica Bttg., до перепису цього таксона з Балканського півострова [12] та його реєстрації в Україні [11] не відрізняли від більш відомого *Helix pomatia* L. Як показали наші спостереження, *H. thessalica* є широко розповсюдженим на дослідженій території – від вологих ділянок лісів до урбанізованих оселищ (рідше). Натомість поки що не вдалося підтвердити присутність тут справжнього *H. pomatia*.

Правильність визначення *Oxyloma elegans*, *Aegopinella minor*, *Arion vulgaris*, *Monacha fruticola*, *Helix thessalica* підтверджена анатомічними дослідженнями (будова дистальних відділів статевої системи, для *H. thessalica* – забарвлення деяких частин геніталій [12]).

Чотири з перерахованих вище видів, чужорідні для усієї території України (*Oxychilus draparnaudi*, *Monacha* cf. *cartusiana*, *Cepaea hortensis*) або для її окремих регіонів (*Monacha fruticola*), поки що були виявлені нами лише в Заліщиках. Ще один адвентивний вид (*Limax maximus*), широко розповсюджений в Україні, трапляється в різних населених пунктах дослідженої території. Два види (*O. draparnaudi* та *M. fruticola*) досі не були відомі для Тернопільської обл. Вид кримського походження *M. fruticola*, ареал якого останнім часом суттєво розширився на північ [9], уперше виявлений на заході України лише в 2018 р. та був досі відомий лише з поодиноких місцезнаходжень у Львові та його найближчих околицях [8]. У всіх випадках молюсків знаходили на присадибних ділянках (Брюховичі) або на озелених територіях біля багатопверхових будинків (Львів). У Заліщиках одна доросла особина *M. fruticola* була виявлена у травні 2025 р. на огорожі особняка на розі вулиць Т. Шевченка та С. Крушельницької. *O. draparnaudi* на заході України був досі відомий лише зі Львівської та Закарпатської обл. [6]; у Заліщиках три порожні черепашки цього виду було знайдено в січні 2025 р. на схилі Дністра нижче Верхнього парку.

На відміну від Львівської обл., ще один антропохорний вид наземних молюсків – *C. hortensis* – досі відомий лише з нечисленних населених пунктів Тернопільщини: Тернополя, Бережан та їх околиць (Раївський дендропарк, с. Посухів). У Заліщиках був зареєстрований у травні 2025 р. на обмеженій території на початку вул. О. Ольжича. Виявлені особини мали три варіанти забарвлення черепашки: жовта без смуг, біла без смуг, зрідка в молодих особин – жовта з темними спіральними смугами. Наявність останнього фенотипу свідчить про те, що виявлені молюски не є нащадками первинної інтродукції *C. hortensis* на захід України, яка відбувалася, найімовірніше, у другій половині ХХ ст. [7]. Очевидно, до Заліщик цей вид потрапив відносно недавно, можливо, разом із саджанцями декоративних хвойних рослин, висаджених перед одним з будинків. Наразі в Україні таким шляхом активно розселяються з садових центрів два види роду *Cepaea*.

Крім того, у Заліщиках (забудована територія та прибережні ділянки Дністра) були виявлені наступні види наземних молюсків, які можна вважати автохтонними для західної частини

Подільської височини: *Succinea putris*, *Chondrula tridens*, *Fruticicola fruticum*, *Trochulus hispidus*, *Xerolenta obvia*, *Helicopsis instabilis* (*H. lunulata*), *Caucasotachea vindobonensis*, *Helix lutescens*, *Helix thessalica*, а також *Arion vulgaris*, ненавмисно завезений в Україну лише наприкінці ХХ або на початку ХХІ ст. [6]. Серед черепашкових молюсків (равликів) уздовж присадибних ділянок найчастіше траплялися *C. vindobonensis* і *H. lutescens*, рідше – *F. fruticum* і *H. thessalica*.

Відмічено проникнення деяких антропохорних видів слизняків (*Krynickillus melanocephalus*, *Arion vulgaris*) до лісових біотопів НПП «Дністровський каньйон». Аналогічна ситуація спостерігається зараз у Львівській обл. Степовий равлик *Xerolenta obvia*, хоча і є автохтонним для західної частини Подільської височини [10], на дослідженій території явно тяжіє до антропогенно змінених оселищ (узбіччя автомобільних доріг, особливо біля місць паркування автомобілів, по краях полів тощо), тоді як конхологічно та екологічно подібні молюски роду *Helicopsis* населяють природні лучно-степові ділянки з вапняковими відслоненнями. Останнім часом спостерігається суттєве розширення ареалу *X. obvia* в Україні, включно з її західним регіоном, чому може сприяти прикріплення молюсків до автомобілів [10]. Не виключено, що аналогічний процес відбувається зараз і на півдні Тернопільської області.

Серед автохтонних наземних молюсків, відмічених у лісових масивах НПП «Дністровський каньйон», особливий інтерес може мати низка видів, які традиційно характеризують як карпатські, хоча вони досить далеко проникають на Подільську височину – у деяких випадках на схід до Вінницької обл. Серед зареєстрованих нами молюсків (див. перелік вище) це *Vestia turgida*, *Carpathica calophana*, *Cellariopsis orientalis*, *Bielzia coeruleans*, *Perforatella dibothrion*, *Monachoides vicinus*, *Faustina faustina*. Ще один вид з цієї групи – *Vestia gulo* E. Bielz, присутній у зборах ХІХ ст. [1], поки що повторно не виявлений. Цікаво, що Й. Бонковський [2] описав *V. gulo* з Каньйонного Придністер'я як новий різновид *V. turgida* – *V. turgida* var. *clessini*. За цим автором, молюски описаного ним різновиду у великій кількості жили на схилах глибокого яру над спадаючим згори потічком під самими Заліщиками, нижче каплиці св. Яна, разом із *Laciniaria plicata* (інший вид Clausiliidae, широко розповсюджений на заході України та, зокрема, на території досліджень).

Автори висловлюють щире подяку працівникам НПП «Дністровський каньйон» – директору Степану Миронюку та працівникам науково-дослідного відділу Олександрю Вікирчаку, Петру Площанському, Андрію Бачинському та Лілії Гривул за допомогу в організації та проведенні зборів малакологічного матеріалу. Роботу виконано в рамках угоди про науково-методичну співпрацю між Державним природознавчим музеєм НАН України та НПП «Дністровський каньйон». Частину зібраних конхологічних матеріалів передано до малакологічного фонду музею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гураль-Сверлова Н. В., Гураль Р. І. Каталог колекції наземних молюсків Державного природознавчого музею НАН України. – Львів: Державний природознавчий музей, 2020. – 227 с.
2. Bałowski J. Mięczaki zebrane na Podolu w Lipcu i Sierpniu r. 1879 // Spraw. Kom. Fizyograf. – Kraków, 1880. – Т. 14, Cz. 2. – S. 62-76.
3. Bałowski J. Mięczaki galicyjskie // Kosmos. – Lwów, 1884. – Т. 9. – S. 190-197, 275-283, 376-391, 477-490, 604-611, 680-697, 761-789.
4. Bałowski J. Mięczaki (Mollusca) – Lwów: Wyd-wo Muzeum im. Dzieduszyckich, 1891. – 264 s.
5. Balashov I., Neiber M. T., Hausdorf B. Phylogeny, species delimitation and population structure of the steppe-

- inhabiting land snail genus *Helicopsis* in Eastern Europe // Zoological Journal of the Linnean Society. – 2021 – Vol. 193, No. 3. – P. 1108-1125.
6. **Gural-Sverlova N., Gural R.** *Cornu aspersum* (Gastropoda: Helicidae) in Western Ukraine with an overview of introduced species of land molluscs from this area // Malacologica Bohemoslovaca – 2021. – Vol. 20. – P. 123-135.
  7. **Gural-Sverlova N., Gural R.** Shell colouration and different introductions of the land snail *Cepaea hortensis* (Gastropoda: Helicidae) into Western Ukraine // Folia Malacologica. – 2022. – Vol. 30, No. 4. – P. 221-233.
  8. **Gural-Sverlova N., Gural R.** Three introduced *Monacha* (Gastropoda: Hygromiidae) species in and near Lviv with remarks on *M. cartusiana* spreading in Ukraine and its western part // Folia Malacologica. – 2023. – Vol. 31, No. 2. – P. 69-82.
  9. **Gural-Sverlova N. V., Gural R. I.** Alien mollusks of Crimean origin in other parts of Ukraine: present distribution and chronology of its discovery // Zoodiversity. – 2024. – Vol. 58, No. 5. – P. 369-380.
  10. **Gural-Sverlova N. V., Pisaryev S. M., Gural R. I.** Further and further east: Steppe land snail *Xerolenta obvia* (Gastropoda, Geomitridae) expands its range in Ukraine // Zoodiversity. – 2022. – Vol. 56, No. 5. – P. 403-412.
  11. **Korábek O., Adamcová T., Pročków M., Petrusek A., Hausdorf B., Juříčková L.** In both directions: Expansions of European land snails to the north and south from glacial refugia // Journal of Biogeography. – 2023. – Vol. 50. – P. 654-668.
  12. **Korábek O., Juříčková L., Petrusek A.** Splitting the Roman snail *Helix pomatia* Linnaeus, 1758 (Stylommatophora: Helicidae) into two: redescription of the forgotten *Helix thessalica* Boettger, 1886 // Journal of Molluscan Studies. – 2016. – Vol. 82, No. 1. – P. 11-22.

UDC 595.76

BIODIVERSITY OF ROVE BEETLES OF THE SUBFAMILY OMALIINAE (COLEOPTERA: STAPHYLINIDAE) IN THE CARPATHIAN NATIONAL NATURE PARK

Yu. Motruk^{1, 2}, M. Chumak¹, V. Diedus³, S. Glotov^{3, 4, 5}

¹Uzhhorod National University; ²Carpathian National Nature Park; ³State Museum of Natural History, NAS of Ukraine; ⁴Luhansk Nature Reserve of Ukraine, NAS of Ukraine;

⁵Luhansk Taras Shevchenko National University, Poltava, Ukraine

motrukyurii@gmail.com, maksym.chumak@uzhnu.edu.ua,

valeriia.diedus@uzhnu.edu.ua, sergijglotov@gmail.com

Мотрук Ю., Чумак М., Дедусь В., Глотов С. БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЖУКІВ-СТАФІЛІНІД ПІДРОДИНИ ОМАЛІІНАЕ (COLEOPTERA: STAPHYLINIDAE) КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ. Наводяться дані про результати вивчення різноманіття жуків-стафілінід підродини Omaliinae (Coleoptera: Staphylinidae) Карпатського НПП, які збирались протягом 2023-2024 років, за допомогою комбінованих жовтих пасток, а також бар'єрних пасток або політрапів. У результаті опрацювання зібраних матеріалів, що належать до підродини Omaliinae виявлено 22 види, які належать до 14 родів. Отримані результати суттєво доповнюють та уточнюють відомості про знахідки представників підродини Omaliinae Карпатського НПП.

The Carpathian National Nature Park (hereinafter referred to as the Park) is the first and one of the largest national nature parks in Ukraine. Its territory stretches 55 km from north to south

З М І С Т

<i>Миронюк С.</i> НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» 15 РОКІВ З ЧАСУ СТВОРЕННЯ.....	5
--	---

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОМЕРЕЖІ

<i>Гадинка В.-А. В.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ «КАДУБІВСЬКА СТІНКА»	7
<i>Єлісавенко Ю. А.</i> ОСТРОВИ РІЧКИ ДНІСТЕР У СТРУКТУРІ ЕКОМЕРЕЖІ.....	11
<i>Izverscaia T. D., Ghendov V. S.</i> CORE AREAS OF THE NATIONAL ECOLOGICAL NETWORK – FLORISTIC RICHNESS (DNIESTER CANYONS, REPUBLIC OF MOLDOVA).....	15
<i>Кагало О. О.</i> СМАРАГДОВА МЕРЕЖА В УКРАЇНІ – СУЧАСНИЙ СТАН, ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	19
<i>Курячий К. В., Погребняк О. І., Сидоренко О. А.</i> ЩОДО СОЗОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ (ВИДИ, ЗАНЕСЕНІ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ) НОВОСТВОРЕНОЇ ОХОРОННОЇ ЗОНИ «БІЛЕНЬКЕ-1» (КРАМАТОРСЬКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ДОНЕЦЬКА ОБЛ.).....	24
<i>Царик Л. П., Царик П. Л., Царик В. Л.</i> ЧИ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СПРАВІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДИ НПП ДЛЯ ЇХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ?	26
<i>Штогрин М. О., Штогун А. О., Бобрик І. В.</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОМЕРЕЖІ: ДОСВІД ТА ПРОСТОРОВІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ НПП «КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ»	30

АНТРОПОГЕННА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОСИСТЕМ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я

<i>Дяків О. І.</i> АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ПРИРОДУ ПРИДНІСТЕР'Я І ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ПОЕТИЧНИХ ДОРОБКАХ, КНИГАХ МІСЦЕВИХ ПИСЬМЕННИКІВ	34
<i>Ковальська Л. В., Пархоменко О. Г., Михайлюк А. Р.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ЗМІН КЛІМАТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРИТОРІЇ ГАЛИЦЬКОГО НПП)	40
<i>Радик А. В., Андрусик Р. В.</i> АНТРОПОГЕННА ЕВТРОФІКАЦІЯ ВОДОЙМ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ РИБНОЇ ФАУНИ ВОДОЙМ ЗАЛІЩИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	44
<i>Устименко П. М., Попович С. Ю.</i> ЗАХОДИ З ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛІСОСМУГ У КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ ЕКОМЕРЕЖІ	47

ФЛОРИСТИЧНЕ І ФІТОЦЕНОТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ Й ВІДНОВЛЕННЯ

<i>Баранчук Г. І.</i> ПАПОРОТЕПОДІБНІ НА ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»	52
<i>Бумар Г. Й.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ПОПУЛЯЦІЙ ЗОЗУЛЬОК ФУКСА (<i>DACTYLORHIZA FUCHSII</i> (DRUCE) SOO У ПОЛІСЬКОМУ ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ ТА В ЙОГО ОКОЛИЦЯХ.....	55
<i>Ghendov V. S., Izverscaia T. D.</i> RARE PETROPHYLIC PLANT SPECIES OF THE "YAGORLYK" RESERVE (REPUBLIC OF MOLDOVA)	58
<i>Клименко А. В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ САДИ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ СТВОРЕНІ З КАМЕНЮ ТА ПЕТРОФІТНОЇ РОСЛИННОСТІ	63
<i>Koval I. M., Maksymenko N. V., Gololobov V. V.</i> DENDROCLIMATIC ANALYSIS OF <i>PINUS</i> <i>SYLVESTRIS</i> L. IN THE STAND OF THE ARBORETUM OF THE STATE BIOTECHNOLOGICAL UNIVERSITY, KHARKIV	68
<i>Козира Л. Я.</i> ФЕНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕЗОННОГО РОЗВИТКУ <i>GALANTHUS</i> <i>NIVALIS</i> L. У ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ «МЕДОБОРИ» ЗА КРАЙНІ 20 РОКІВ.....	71

Лісничук А. М., Панасенко Р. С., Вериківський Л. А. ВПЛИВ ІНВАЗИВНИХ РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ.....	74
Микитюк Т. П. РОСЛИНИ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ В РЕГІОНІ НПП «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» ЗА ДАНИМИ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	77
Москалик Г. Г., Москалик І. М., Гелецький П. І., Федоряк М. М. ФІТОІНВАЗІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ М. ЧЕРНІВЦІ.....	84
Сербіна К. Є., Шиндер О. І., Чорна Г. А., Захарчук І. В. ФІТОСОЗОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ГОРА ЛИСКІВКА» (С. БУША, ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ) У КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ СТЕПОВОГО ФЛОРИСТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ПОДІЛЛЯ.....	89
Стороженко Ж. В. ПОШИРЕННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕРЕКИ (<i>SORBUS TORMINALIS</i> (L.) CRANTZ) НА ТЕРИТОРІЇ НПП «ХОТИНСЬКИЙ».....	93
Филипчук Т. В., Ситнікова І. О. ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ МЕДОНОСІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ХОТИНСЬКИЙ».....	96
Чишко М. С., Романченко О. В. НОВІ ЗНАХІДКИ РІДКІСНОГО ГРИБА <i>FIBRICIUM SUBCERACEUM</i> ІЗ ТЕРИТОРІЇ ПОДІЛЛЯ: ДАНІ МЕТАБАРКОДИНГУ ITS-РЕГІОНУ рДНК.....	99

ЗООБІОТА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ, ПРОБЛЕМИ ЇЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ, ОХОРОНИ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ

Вікурчак О. К., Гривул Л. М. ЗНАХІДКИ ШАКАЛА ЗОЛОТИСТОГО (<i>CANIS AUREUS</i>) У РЕГІОНІ НПП «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН».....	103
Гураль-Сверлова Н. В., Микитюк Т. П. ДО ВИВЧЕННЯ НАЗЕМНИХ МОЛЮСКІВ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я.....	105
Motruk Yu., Chumak M., Diedus V., Glotov S. BIODIVERSITY OF ROVE BEETLES OF THE SUBFAMILY OMALIINAE (COLEOPTERA: STAPHYLINIDAE) IN THE CARPATHIAN NATIONAL NATURE PARK.....	109
Слободян Р. М. ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ЗЕМНОВОДНИХ ТА ПЛАЗУНІВ У ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ «МЕДОБОРИ» ЗА ПЕРІОД 2020-2024 РОКІВ.....	112

ГЕОМОРФОЛОГІЧНА, ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНА УНІКАЛЬНІСТЬ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я

Гринюка Б. М., Гринюка М. М. СТАРОВІКОВІ ДЕРЕВА ЯК ОБ'ЄКТИ ІСТОРИКО-ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ СЕЛА КРОГУЛЕЦЬ (ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ).....	116
Добрянський В. К., Гривул Л. М. ІСТОРИЧНЕ ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ СЕЛА ДЗВИНЯЧ НА ЗАЛІЩАНЩИНІ.....	121
Добрянський В. К., Гривул Л. М. ЧИ СЛІД ПОВ'ЯЗАТИ ЛЕГЕНДИ ЛІТОПИСНОГО ВАСИЛЕВА ТА ВИНОГРАДНОГО (КОСТИЛЬНИКИ) ДО ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ: ІСТОРИКО-ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	123
Зінько Ю. В. ГЕОТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НПП «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН».....	126
Кагало О. О., Сичак Н. М., Андреева О. О., Скібіцька Н. В., Прудун А. І., Кагало М. О. СКЕЛЬНІ ВІДСЛОНЕННЯ ДНІСТРОВСЬКОГО КАНЬЙОНУ ЯК РЕФУГІУМ, ІСТОРИЧНИЙ ЕКОКОРИДОР КСЕРОФІЛЬНОЇ ФЛОРИ ТА ОСНОВА МАЙБУТНЬОГО ГЕОПАРКУ.....	130
Площанський П. М. МАЛОВІДОМИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСТА ЗАЛІЩИКИ, ШЛЯХИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	137
Сідоров А. І., Гривул Л. М. РЕКРЕАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ПАРКУ «МОЛОДІЖНИЙ» М. ЗАЛІЩИКИ.....	147
Степаненко О. М. ДО ПИТАННЯ ПРО ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ МУЗЕЙНИХ АРТЕФАКТІВ, ЩО ПОХОДЯТЬ ІЗ ЗАХІДНО-ПОДІЛЬСЬКОГО ПРИДНІСТРОВ'Я, У КОЛЕКЦІЯХ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ НАНУ – З НАГОДИ 200-ї РІЧНИЦІ ВІД НАРОДЖЕННЯ ТВОРЦЯ МУЗЕЮ ВОЛОДИМИРА ДІДУШИЦЬКОГО.....	152

**РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВИТИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОГО РІЗНОМАНІТТЯ
ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ**

Миронюк С. Б., Бачинський А. І. ОБЛАШТУВАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ В УРОЧИЩІ ЧЕРВОНЕ	158
Наливайко А. Є. РОЛЬ ЕКОПРОСВІТНИЦТВА У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ: КЕЙС МЕЗИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	161
Плющ В. В., Бахтіарова Л. І. ЧОРНОМОРСЬКИЙ БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОХОРОНИ ПРИРОДИ: РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В ЕКОЛОГО- ПРОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	165
Романовська Ю. І. РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВИТИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ НОБЕЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	168
Царик Л. П., Новицька С. Р., Кузик І. Р. НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» ЯК БАЗА ПОЛЬОВОЇ ПРАКТИКИ У ПРИРОДНИХ ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТАХ	173
Яцемірська Н. П., Білівська В. Ю. ПОТЕНЦІАЛ ОДНОДЕННИХ ЕКОЛОГО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ ПРОГРАМ У СИСТЕМІ ЕКОЛОГООСВІТНЬОЇ РОБОТИ УСТАНОВ ПРИРОДО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ: ДОСВІД НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	178

Наукове видання

Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем Каньйонного Придністер'я

*Матеріали Четвертої міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 15-річчю створення Національного природного парку
«Дністровський каньйон»*

11 вересня 2025 року
м. Заліщики, Тернопільська область, Україна

Збірка матеріалів

Редактори Н. М. Сичак, О. К. Вікирчак
Технічний редактор Н. М. Сичак

Фото на обкладинці: П. М. Площанського, А. І. Бачинського,
Т. П. Микитюк, О. К. Вікирчака, А. І. Сідорова, С. Ю. Кидановської

Оригінал-макет виготовлено
редакційно-видавничою групою Інституту екології Карпат НАН України
керівник групи: к. б. н., ст. дослідник Н. М. Сичак
79026, Львів, вул. Козельницька, 4
Тел./факс 032 270-74-30

Підписано до друку 03.11.2025.
Формат 70×100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Arial Narrow. Ум. друк. арк. 15,11.
Тираж 100 пр.

Видавництво «ГАЛИЧ-ПРЕС»
Видавець ФОП Король І.В.
м. Львів, вул. С. Бандери, 65
Ел. пошта: lvivprint@ukr.net. Тел. 096-59-88-924
Свідоцтво ДК № 5353 від 24.05.2017 р.

Друк ФОП Корпан Б.І.
Львівська обл., Пустомитівський р-н., с. Давидів, вул. Чорновола 18
Ел. пошта: bkorpan@ukr.net, тел. (093) 480-6141
Код ІНДРФО 1948318017, Свідоцтво фізичної особи-підприємця:
В02 № 635667 від 13.09.2007